

Viri, sed vidisse testes locupletissimi S. Ambrosius, & Augustinus literis prodiderunt. Quid multa? Si vestes, sudaria, si umbra Sanctorum, priusquam e vita migrarent depulit morbos, viresque restituit: quis tandem negare audeat, Deum per sacros cineres, ossa, ceteraque Sanctorum reliquias eadem mirabiliter efficere. Declaravit id Cadaver illud, quod forte illatum in sepulchrum Elisei, eius tacto Corpore subito revixit. Ex Catechismo Synodi Tridentinae.

Quamvis Ecclesia Fidelibus omnibus modum proponat colendi Sanctos omnes, eisdemque invocandi, non ideotamen damnat pietatem eorum, qui peculiarem habent erga Sanctum aliquem devotionem, quem sibi delegerunt interfectionem apud Deum: & cultus ejusmodi exerceri solet in pluribus Monasteriis, atque apud viros pios, qui singulorum mensium Calendis sibi delignant unum ex his Sanctis quorum festivitatem celebrat Ecclesia tanquam prototypum vite suae, ad quem omnes dirigunt preces suas: sed omnes fideles summa reverentia, & particulari honore Sanctum illum prosequi debent, ex cuius nomine vocati fuerunt in Sacramento Baptismi: illud enim ideo nobis impositum fuit, ut effectus huius interfectionis apud Deum, & ut precibus, & exemplo Virtutum suarum fatis digne obire possimus officia christiana vite secundum professionem, quam facimus in hoc Sacramento. Hinc honorandus, & amandus nobis est Sanctus, cuius nomen gerimus, eique quotidie nobis commendare debemus, ejusque virtutes imitari ad auxilia, quae nobis necesse sunt impetranda. Item.

Non licet solum, sed quam maxime profecti Sanctos invocare, ut pro nobis apud Deum precum suarum praesentem auxilium. Profecto non est illos exequari Deo, opem ab illis expectare: cum enim Deo invocatur, respiciat tanquam bonitas, & infinita potentia, quae nobis tribuere potest, quod poscimus: dicimus illi: miserere nostri, Domine: concessit nobis gratiam, amorem tuum &c. Cum autem Sanctos invocamus, non dicimus illis, ut nobis largiantur, sed ut a Deo petant pro nobis, dicimusque, orate pro nobis, intercedite pro nobis. Ita necesse illos equamus Jesu Christo, cum illos oramus, sicuti non equamus illi vite hujus Sanctos quos etiam precamur. Sed hoc discernimus intercedere, quod orare Jesum Christum, ut nobis dignetur intercedere, quia Deus est; oramus per propria merita sua, tanquam Salvatore nostrum: eique dicimus: miserere nostri, dona nobis. Cum Sanctis autem non ita loquimur, quia non habent, & nihil possunt, nisi per merita Jesu Christi, qui est mediator nostrae redemptionis, & propitiacionis, cum nos reconcedit Patri suo, nobisque gratias promeritis fuerit sanguine suo. Sancti sunt dumtaxat mediatores intercessio-

nis, ut aliquando a Deo pro nobis deprecantur per merita Jesu Christi. Ita Sanctorum invocatio non prohibet, nos ire ad Jesum Christum: nam cum Principem virum rogamus, ut nos ad Regem introducat: Oratio nostra non verat, quin pro mediatores hujus interfectionem nostram aliquam petamus; & Rex non ideo punct sibi injuriis inferri; sed contra. Verum est nosmet ipsos per nos Jesu Christo prefentari possit: sed cum Sancti sint pro nobis acceptores Deo, sperare possumus nos facilius gratiam consequuturos, si illi nobis adiutores accesserint. *Auctor recent.*

Prostantes considerare solent, Sanctos, Angelosque nequam a nobis haberi tantam Deos, sed tanquam Ministras Dei; ab illo omnem potestatem, virtutemque recipientes. Non videt illos Sanctorum pluralitatem in Ecclesia Romana comparare cum pluralitate Deorum Paganorum, quasi essent similes; & ipsi Catholici sibi representant Sanctos tanquam totidem Deos, a nomine pendentem, quorum singuli suos habere affectus, studia, cupiditates, ingenia, propria negotia, quales sibiangebant Ethnici Joventem, & Junonem, Venetrem, & Minervam. Haec injustissima est insania similes appingere ideam perhorrentibus illam. Si videremus Sanctos in medio nostri conversari, delectemur illis peculiarem reverentiam? Et ambigere possumus, cum pervenerint ad perfectionem, in gloriam, illos dignos non esse majori honore, quam qui adhuc essent in terris, in statu inhumilitatis, & imperfectionis? *Papin. Ex Praefatione Missae Catholicae.*

Cogitare nequeo sublimitatem eorum, qui veri sunt amici Dei; nobis ope indignitatis desesse posse; neque mihi persuadere patrocinium eorum, ac preces ad hori cessare, quae validus agere possint, & efficientius operari. Deo quidem conjuncti sunt, non ideo tamen ab hominibus separati; Et Deus, qui populo universo pepercit Moysen, & Moysen ad hoc magali deprecante, & humanis aditum infirmitatibus obnoxio; mea quidem sententia plura largiturus est Sancto, qui illum precibus fatigabit pro nobis, cum jam statum longe perfectionem affecturus fuerit; & infinito Sanctorum numero coram illo viventium, personae illius adstantium, et quae facit ad faciem intuitum. Profecto si nullum institutum fuisset commercium Caelum inter, ac terram; nulla inter utramque Ecclesiam consensio, quid valerent Sanctorum Patrum adhortationes, quibus excitamur ad amicitiam cum Sanctis inuendam, ad precibus confirmandam illam, quae jam instituta est, ad ingrediendum in antecessum, & Spiritu in Caelum Jerusalem; ad locum nobis praeripiendum in divina illa Republica, ad curas, & privilegia post obitum nostrum anhelamus? *Auctor recent.*

DE SINGULARI CULTU QUEM DEIPARÆ PRÆSTAT ECCLESIA. MONITUM.

Ecclēsia Catholice satis non est honorare, & invocare Sanctos generatim, & singulatim; verum officium suum esse putat, ac merito vertit, Deiparam Cultu speciali venerari, quem vocat Hyperduliam, & qui medium tenet locum inter illum, qui voce adhibetur Deo, & illum, qui prosequitur Sanctos alios cuiuscumque sint ordinis, & meriti coram Deo. Hinc post ea, quae Deo uni, & aeternoque Verbo debentur obsequia; magnificentissima elogio, quae fieri possunt in Sanctae Virginis honorem, & cultus omnis, qui eidem praestari valeat, probatur, & adhibetur in Ecclesia, immo etiam censetur infra meritum dignissime hujus Genitricis Dei.

Satis cognita sunt restrictiones, censurae, modificationes, quas plurimi aequo iudicio Ecclesiae, ac Gloriosae Virginis eundem hunc in argumento scripsit impiis, pessimeque exempli sub specie cultum hunc moderandi, alii quidem redarguentes titulos Mediae, Redemptricis, Advocatae peccatorum, aliique id genus, quos superstitionis nomine fugillarunt, & contumeliosos Salvatori dixerunt; qui attendent, quo in sensu usurparentur ab Ecclesia, quae quaxa sententiae Patrum Sanctorum, ac Traditionum seculorum omnium, nullam censuram habendam sibi rationem harum modificationum, quae ab indignissimis censoribus afferuntur.

Monitum aequissimum quod hac in re praestari valeat fidelibus, respicit terminum Adorationis, quo Sancti Patres nonnulli, & Sanctae Virginis pii Cultores isti sunt, & quem semper intellexerunt in sensu Scripturae, & qui exprimit solum reverentiam, honoremque externum, qui adhibetur his, quorum praecara sunt merita, & qui supra nos sunt. Hoc tamen nomen, & hac loquendi ratione non nimio amplius, ad auferendum omnem scandalum praetextum his censoribus importunis, periturum Christianis, & minus Catholicis.

Quod pertinet ad Ecclesiae sententiam de peculiari hoc Cultu, asserere licet, nullam unquam proximam antiquiorem fuisse illi, praesertim vero, ex quo Maria declarata fuit Dei Mater in Synodo Ephesine, quod tunc etiam declarat per omnes seculorum, quae celebrat in honorem Mysteriorum omnium, quae ad ipsam referuntur, per Officium quod in singulari hebdomadae statuta die recitat, & per intercessionem ejus, quam vulgo cum illa Salvatoris conjungit in singulari partes Officij, quod recitatur quotidie ab omnibus Confraternitatibus, omnibusque Religiosis Ordinibus Nominis ejus devotis: ita ut contra hyperbolum dicere possimus hanc esse devotionem Ecclesiae generatim, aequae ad fideliem omnium singulatim. Non loquimur hoc in loco de Magnalibus, praeogativis, excellentiis, & privilegiis, quibus immittit cultus hic, & honor adeo singularis; namque satis fuisse in Bibliotheca nostra actum est in tertio Tomo Mysteriorum, praesertim vero sub titulo Devotionis Deiparae.

DE SINGULARI CULTU BEATISSIMAE VIRGINIS.

Diximus jam, Sanctam Virginem, cum Sanctis omnibus praecellat, meriti Cultum superiorem illi, qui Sanctis omnibus adhibetur, & qui Hyperdulia vocatur, quod nomen significat honorem superiorem illi, quem Dei famulis praestamus; ita ut Adoratio Hyperdulia, quae uni illi reddenda est, sit profusa reverentia excellentia, quae illi propria est; sit veneratio omnium qualitatium, quae illi conveniunt propter divinam Maternitatem suam; humillimam reverentiam supereminens Sanctitatis suae, affinitatis cum Deo, incomprehensibilis dignitatis, quam possidet quatenus Mater ejus, elevationis super omnes Angelos, imperique sui super omnia creatura. Ecce quid sit adoratio Hyperdulia, quam Catholica Ecclesia praestat Virginis Sanctae; quam ut iterum paucis explicem verbis, profunda est veneratio magnum Sanctae Virginis praesertim omnibus Sanctis. *Ex libro cui titulus: Vera devotio erga Deiparam; Auctore Patre Ruppo Recobello.*

Hoc unum a te peto, ut probe consideras quid sit cultus Hyperdulia Deiparae debitus, magna utaris assiduitate in eadem colenda. Peto ut hac bifariam utaris; primum quantum formaliter per actum explicitum hujus adorationis, deinde vero implicite, si loqui licet; hoc est habitualiter, & virtualiter admittendo venerationem, & Hyperduliae reverentiam cum omnibus officiis, quae praestat illi, & concomitanda omnes praxes, quibus illam venerabilis obsequio adeo profundo, ac reverentiali, ut dici queat, cultus perpetuus Hyperduliae. Hinc facile est inferre, aequum esse moderari reverentiam tam interiore, quam exteriori, cum qua oranda est Sanctissima Virgo per excellentiam, & dignitatem personae suae. Constat enim, licet expresserit ad unquam reverentiam eandem, cum qua Angeli ipsam alloquantur, hanc procul adhuc abuturam ab ea, qua illam precari, eique officia alloqui debemus perolvere: sed factalem, quidquid per Spiritus tui applicationem fieri poterit. Antequam preces incipias, & laudes quascumque eidem offerre volueris, puta, Rosarium, Officium illius, aliaque id genus, paullisper te collige; cogita, quid facturas sis ad Dei Matrem confugiens, & intrinsecus dic: quamvis factis magna reverentia alloqui poteris Sponsam Spiritus sancti; Regionem Caeli, ac terrae, illam, quam colunt Angeli, & quam Deus ipse tanquam Matrem observat; Deus meus, praestat, ut ea qua debeo attentione, ac reverentia, Matri tuae mea obsequia. Potes etiam ipsam ipsam invocare, & humiliter precari, ut tibi oranti ferat opem; quomobrem uti potes brevi illa sed devota oratione, *Dignare me laudare te Virgo Sacrosanta da mihi virtutem contra hostes tuos.* *Ex libro eodem.*

Tuum erit, ubi Mariam orabis, ita tuum oris habitum componere, ut nisi evidens urgeat necessitas, te ab honesta actuorum tuorum compositione dispenses. Praestare enim a laudibus abstinerere, eique non offerre preces, quam officiantur, & negligenter nuncupare vota cum voluntariis evagationibus mentis sine ulla specie pietatis. Adoratio Hyperduliae, quamvis non secus ac adorationes ceterae consistat in actibus interioribus, tamen effectus habet externos; quomobrem se prosternere ad cultum Sanctissimae Virginis adhibendum, vel ad imagines ejus salutandas, actus sunt exterioris hujus adorationis, qui illi admodum accepti sunt, & coram Deo meritorii, si illos pars interior, & anima concomitetur; & si in his omnibus, quae in illius obsequium praestamus, conamur intrinsecus confociare verum sensum magnum illius, hoc erit elevare omnem praesentem, & actum devotionis nostrae Spiritu sanctissimi cultus Hyperduliae, eamque perfectissime honorare. *Ex eodem.*

Ita honorare debemus Virgineam Sanctissimam cultu Hyperduliae, eamque his verbis precari. Cum reverentia, & submissione Spiritus mei, quod maxime esse potest, accedo ad Thronum tuum, & prostratus ad pedes Majestatis tuae Virgo Sanctissima, dignissima Dei Parens, & gloriosa Caeli, terraeque Domina, veneror humillime gratias omnes, praerogativas, & ineffabilia magna, quae in te Deus ipse constituit. Colo te super omnes Angelos & Sanctos, tamquam universis Sanctiorum. Colo te tanquam unicum Sponsam Spiritus sancti, carissimum obiectum deliciarum cordis Jesu Christi, & post hanc, praestantissimum instrumentum gloriae SS. Trinitatis. Colo te tanquam veram Dei Matrem, cui dignatus est ille fese tanquam Filium habere; & potestatem, quam supra haec dignitas tibi super Universa largitur reverere. Fator creaturas omnes debere fese tuae auctoritati subjicere, tibique tuae obedientiae testimonium praebere; utque, quantum in me est, tanto satisfacionis officio, sincerere offero tibi corpus, animam, vitam, totumque me ipsum. Te supplere rogo, Virgo Sanctissima, ut digneris uti

absoluto jure, quod habes in me, & in eo, quiddam pertinet ad me, ac de me ad sanctae voluntatis tuae arbitrium disponas, & quoniam ex toto corde tibi gratulor gloriam, & laudem Dei Bonitatis te coronavit, eamque reverere, hanc mihi largire gratiam, ut omnino me in tuam recipere clientelam, & ne derelinquas miseram creaturam habere sub tuo patrocinio vivere, & mori cupientem. *Ex eodem.*

Quamvis nollemus Sanctam Virginem participem esse eorum omnium, quae ad nos pertinent; tamen in partem accedere non cessaret. Non enim devotio nostra nos huc Munusculum Reginae nos subjicit, sed ipsius propria magnitudo; non per sumus illius, quia nosmet illi mancipamus; sed quia ideo sumus illius; quia nosmet illi tradidit. Inter Jesum Christum, & Mariam aetate adeo intercedit necessitudo; ut alterutrum esse nequeamus, nisi simul sumus utriusque; sicuti perfecta adest communitas honorum omnium naturae filium inter, & Patrem, non deest altera tara filium, & Matrem honorum adquisitorum; ita ut autum mihi persuadere, non desse aliquod iustitiae genus, & aliquam obligationis speciem in Jesu Christo communicandi Sanctae Virgini Magnitudinem, & regnum suum, & dici potest sicuti recipiens a Patre divinum essentiam, & recipit ab illo omnes honores, quibus cumulatus fuit, quatenus Dei Filius, recepit a Matre sua honores omnes, qui eidem dati fuerunt tanquam hominum Redemptori recipientem ab ea Reduram, & sanguinem, quorum administratio operatur est redemptionem. Ne mireris ergo quippiam, si postquam ostendimus, & statim subordinationem, quae in duobus his officiis reperitur, credimus hominem posse non solum servare Domino, Dominique, sed non posse bene alteri servire, nisi serviat utrique. *Ex vita Cardinalis de Brulley.*

S. Irenaeus cap. 19. lib. 5. contra haereticos ait, sicuti Eva decepta fuit, ut a Deo recederet, ita Maria persumpta est Virgineam Mariam. S. Ephrem (*Orat. de laudibus Mariæ Dei*) Mariam his verbis affatur. Tu es portus meus Virgo purissima, & certissimum refugium meum. Omnibus perperis, sub tua custodia, & clientela quiesco. Manantibus lacrimis tuam auxilium imploro; te oro, & obsecror in genua provolutus, ne finas, ut me perdat dilectus Filius tuus in die irae tuae, quam in caput meum pertraxit tanta peccatorum meorum multitudine. S. Joannes Chryostomus in sermone de Arbore yvetia, per antithesim opponit Eva Mariam, & Ada Jesum Christum; & alibi illam salutat, & vocat Templum Dei animarum, Domicilium Caeli, ac terrae, habitaculum illius, qui capi non potest. S. Cyrillus Alexandrinus in Homilia, quae recitata fuit in Ephesino Concilio contra Nestorium, illam pariter salutat, & vocat Ornamentum Mundi, sceptrum Doctrinae, ac Templum devotionis. S. Epiphanius locutionibus utitur energetics ad exprimendam pietatem, & amorem suum erga Sanctam Virginem. Ita S. Gregorius Nyssenus in oratione, quam illi dedicat de Nativitate Salvatoris. S. Joannes Chryostomus in Sermone de Annuntiatione Virginis; S. Bernardus, alique plures Sancti certatim adlaborarunt, quibus majorem testaretur reverentiam, & amorem erga Sanctam Virginem. *Pater Cotton.*

S. Ambrosius ad Deum in oratione confugiens, ait: Ut efficax sit oratio mea, postulo suffragia B. Virginis, quam omni gratiarum, & beneficiorum genere cumulasti. S. Augustinus in Meditationibus exclamat: (*Cap. 3.*) Dominus Misericors, ne praebes te inexorabilem precibus meis propter peccata mea, sed per bonitatem tuam excede preces, ac interpretationes gloriose Virginis Dominae nostrae. Et alia in occasione exclamat: Sancta Mater Dei, succurre miseris, juva pusillanimes, afflictorum lacrimas absterge, ora pro populo, interveni pro clero, intercede pro devoto semine sexu; sentiant omnes tuam javamen quicumque celebrant tuam sanctam commemorationem. Deinde ait Deum per suam providentiam voluisse, ut Mater sua per omnes transfret conditiones, ut mulieres potissimum ad illam confugerent excitarentur. *Instituta Catholica Patris Cotton.*

Dies Pesti omni tempore instituti, & conservati in Sanctissimae Virginis honorem, hoc ipsum probant, & Patres antiqui testantur. Ex Graecis S. Athanasius honorat potissimum festum Annuntiationis diem: dicit enim ea die Filium Dei de Caelo in terram descendisse. S. Gregorius Nyssenus, & S. Cyrillus Hierosolymitanus celebrant festum, quem Purificationis dicimus, eamque nominant Occursum Domini nostri, Sanctae Matris Mariae, & S. Simeonis. S. Joannes Chryostomus reliquit nobis Orationem de Archangeli Legatione habitam die Martii 25. Sophronius sacrum Assumptionis diem: Andreas Cretenensis diem obitus, quem cum Graecis omnibus vocat *Somnum Matris Dei*. Germanus Patriarcha Constantinopolitanus festum Praeentationis in Templo. S. Joannes Damascenus festum Nativitatis; quem admodum antea fecerat S. Gregorius Magnus. *Idem.*

Ecclesia non vetat colere Sanctum quomodo pro aliis.

Quoniam si Ecclesia Spiritus in cultu quem adhibet Deo.

Sancti laudari, vocari, gratias agere, per se factum.

Non esse inopertis hanc Virgineam eorum.

Quomodo colenda sit SS. Virgo per cultum Hyperduliae.

J. C. tradidit nos Sanctae Virgini quare semper sumus illius, etiam noli nos.

Auctoritate SS. Patrum de cultu Mariae.

Quovis tempore S. Virgo honorata, & orata fuit.

DE CULTU,
Quem praeſtat Eccleſia Angelis, & praefertim Cuſtodibus:
MONITUM.

Conſuetudo eſt, & Sancta praxis Eccleſiae honorare, & precari Angelos cum generatim, cum praefertim Angelos Cuſtodes. Hoc nobis in Scripturis praecipitur, & variis in Bibliorum locis plura nobis ſuppeditant exempla; qua de re integram jam tractatum edidimus in Parte tertia Bibliothecae Concionatorum, quae ſpectat ad Paegyricas Orationes, ubi collegimus quidquid probatiſſimum naſti ſumus in Concionatoribus, aliſque Scripturis Aſceticis.

DE CULTU,

Quem praefat Eccleſia Angelis, praefertim vero Cuſtodibus.

Cultus, & invocatio Sanctorum Angelorum non adverteſatur primo praecipue dicitur.

Circ tenentur Fideles omnes, Cultum, & invocationem Sanctorum Angelorum, aut venerationem, quam Eccleſia ſemper adhibuit erga beatas mentes, non repugnare primo divinae legis praecipito, quo Deum unum amare, & colere jubetur. Quis enim adeo demens eſt, qui edicente Rege, ne ſe pro rege quicquam gerat, aut regio cultu, atque honore aſſici patiatur, continuo putet nolle Regem, ſuis ut magiſtratus honos deferatur? Et ſi enim Angelos Chriſtiani adorare dicantur exemplo Sanctorum veteris Teſtamenti, non eam tamen illis venerationem adhibent, quam Deo tribuunt. Quod ſi legitimum interdum Angelos reſcaſſe, ne ſe homines venerarentur: eo ſeciſſe intelligendum eſt, quod cum ſibi honorem haberi volebant, qui ſoli Deo deberetur. Spiritus enim Sanctus, qui ait; ſoli Deo honor, & gloria; idem praecipit, ut honore parentes, & ſeniores aſſiceremus. Sancti praeterea Viri, qui Deum unum colebant, reges tamen, ut eſt in divinis litteris, adorabant, id eſt ſupplices venerantur. Quod ſi Reges, per quos Deus Mundum gubernat tanto honore aſſiciuntur; Angelicis Spiritibus, quos Deus Miniſtros ſuos eſſe voluit, & quorum opera non modo ad Eccleſiae ſuae, ſed etiam ad reliquarum rerum gubernationem utitur, quorumque ope maxime nos animam, tum corporis periculis quotidie liberamur, etiam ſi ſe nobis in conſpectu non dent, tanto majorem honorem non habebimus; quanto beatae illae Mentis dignitate regibus ipſis antecellunt? Adde caritatem, qua nos diligunt; qua dicitur pro iis Provinciis, quibus praefunt, ut ex Scriptura facile intelligitur, preces fundunt: quod etiam praetare iis, quorum ſunt ipſi cuſtodes, ne dubitandum quidem eſt: noſtras enim preces Deo offerunt, & lacrimas. Quamobrem in Evangelio docuit Dominus, puſillos ſcandalizandos non eſſe: quod Angeli eorum in Caelis ſemper vident faciem Patris, qui in Caelis eſt. (Matth. 18.) Invocandi itaque ſunt, quod & perpetuo Deum intuentur, & patrociniū ſalutis noſtrae ſibi debitum libentiſſime ſuſcipiunt. Exant divinae Scripturae teſtimonia hujus invocationis. Jacob enim ab Angelo, quocum luſtatus fuerit, petit, ut ſibi benedicat: immo etiam cogit: ſe enim non diſmiſſum illum proſtrictur, niſi benedictione accepta: neque ſolum ſibi ab eo tribuit, quem intuebatur, ſed ab eo etiam, quem minime videbat, tum cum dixit: Angelus, qui eruit me de cubiliſ malis, benedicat pueriſ iſtiſ. (Genef. 48.) Ex Catechiſmo Concilii Tridentini.

Quo in precibus habendi ſunt Angeli.

Deus unicus Dominus deſit Cuſtodem Angelum.

Generatim Angeli omnes aſſimandi ſunt potentiſſimi, & ad opem ſerendam aſſiſſimi in rebus, & occaſionibus omnibus, ſive in morbis ſive in negotiis; atque potius illorum interceſſionem quaerere debemus, quam vias humanas experiri. Hoc ipſum aliis quoque conſilium dandum eſt, ut conſugiant ad bonos Angelos locorum, & Urbium, in quibus ſunt, ut omnia cedant ex voto; & qui hoc utuntur medio ut plurimum omnia ſibi beneventere experiantur; & proſtrictur ad opem inveniendam prodeſſe potius oculos in Caelum attollere, quam tendere manus ad terram. Ex vita Cardinalis de Berulle.

clibus Domini. Hic longe melius quam fortes illi excubat ad tuendam hanc animam contra inſidias poteſtatum tenebrarum, & inferorum. Hic cavet ne tenebrarum principes nobis inſidiant, & ne animae requiem perturbent, & hic ſemper exerto gladio, non eo modo, quo alius ille Angelus vigilat, ut nos ab ingreſſu terreſtris Paradifi prohibeat; ſed e contra, ut nos in verum Caeli Paradifum inducat. Ita enim nobis loqui licet de hac adorabili inſtitutione, per quam dare voluit Deus ſingulis noſtrum Angelum Cuſtodem, ſocium, & ducem in Mundi hujus itinere, ubi voluit Virginitas ipſis in adiutorium praebere non ſolum Virginitas ipſis ſimilem, ſed longe nobiliorem, & ubi tandem per admirabilem caritatem, & humilitatem videtur non quidem populus minutus in Principum cuſtodiam vigilare, ut illos teneatur, eique deſerviat. Profecto non fatis celebrare laudibus poſſimus Dei benedictam, qua nobis adeo validam, & illuſtrem tribuit clientelam: ſed pares agere poſſimus gratias huius ſpiritus, qui ſeſe eo uſque demittunt, & qui humilitatem illam Domini ſui imitantur, qui aſſociat Angelicam perſonam imperfectae naturae, humilique noſtrae, ut illi praſit, eique ferat opem, quemadmodum dignatus eſt eidem conſociare divinam Perſonam ſuam, ut illam ſuſtineret, & gubernaret. Idem.

Quo magis in hoc Miniſterio pro amore noſtro Angeli ſeſe humiliant, eo magis teneri illos revereri, ac reſpicere tamquam tot Principes a Deo praepoſitos ſingulis viventium animabus. Singularem habent in nos poteſtatem, ut Deum per nos, & in nobis honorent, & oportet, nos eſſe valde ſollicitos, ut noſmet cum illis conjungamus in oblatione, quam Deo faciunt eſſentiae noſtrae. Peractis praesertim eſt quotidie per actum formalem, explicitumque noſmet ſubmittere uſui, quem bonus Angelus noſter ſcit, poteſt, & vult facere noſtri ad gloriam Dei, & noſmet omnino tradere duſui, ac regimini Spirituum horum immortalium, qui ſunt tamquam ſecundae animae glorioſae, illuminatae, & impeccabiles, quas Deus nobis largitur, ut infirmis, caecis, & peccatricibus animabus noſtris ferant opem. Hoc unum erat etiam in Conſiliis noſtris, ut in tentationibus, & praesertim, quae incident nobis, noſmet ſocios adjucceremus in cogitatione, & voluntate, ut illos cogereſſemus in pugnam deſcendere ad nobis ſerendam opem, referendamque iterum in nobis victoriam de ſuis antiquis inimicis. Noſmet cum eorum virtutibus debemus conjungere, ut oppoſita vitia ſuperemus; exempli gratia eorum puritati, ut carnis concupiſcentia; humilitati, ut ſuperbia; & ſic de reliquis, reſtamus. Verbo debemus ſimilibus in occaſionibus voluntatem noſtram in manibus bonorum Angelorum noſtrorum collocare, quibus major praesertim cura eſt ſalutis noſtrae, & qui imitantur Natrices, quae ut plurimum alumnorum ſibi curae mandatorum ſalutem ſine ulla comparatione impendunt quaerunt, quam ſuam. Nam quamvis ſemper, & quomodocumque noſter bonus Angelus ſit admodum potens ad nobis opitulandum; tamen hoc ille facilius, & liberalius facit, cum hoc modo illi reliquamus animam noſtram; & ille non ſolum noſtrae ſuadet conſervationem, ſed multo magis noſ tueri ſollicitus, tum eorum voluntati nos totos permitimus, & ratum habemus noſtrum, quo Deus nos illi donavit. Ex vita Cardinalis de Berulle.

Rationem propter quas Angeli nos revereri debemus.

Quantum Angelis debeamus.

Deus deus unicus Angelum, qui nos cuſtodiat ab ipſo momento creationis noſtrae.

Si ex S. Hieronymi ſententia certiffimum excellentiae animarum noſtrarum argumentum eſt, ſcilicet Deum ſtatim ac illas creavit, demandare alicui ex Aula ſuae Principibus curam illius, hoc tamen non admodum mirari debemus; quandoquidem hic ordo eſt ſapientiae Dei, in quo elucet ſuae Magnitudo, atque Majeſtas, cum caeleſtes has mentes tamquam Miniſtros ſuos in hoc Univerſorum regimine adhibeat. Sed inveniuntur, hos immortales Spiritus, qui tantum nobis antecellunt ex natura ſua, & hac plenitudine beatitudinis, qua perfruuntur, nec non poſſeſſione ipſius Dei, qui ſummum eſt bonum eorum; ſuaveri inquam creaturas has adeo nobiles, adeo

perfectas, & humiles deſtinatas eſſe non ſolum regendis Principibus, atque Monarchis, ſed noſſimo cuique ex populo; & ſeire illos omnem adhibere curam, ac reſpicere hoc manus ſuum, tamquam ceterorum maximum, & glorioſiſſimum; ita ut nomen hoc deferant, & illud ſibi honori vertant. Hoc, auditores, omnes homines admirari debent, non ſecus ac argumentum gratitudinis ſuae. Sed ad beneficii huius Magnitudinem concipiendum, notandum eſt, ſi vobis lubet in terreni Principis aula, duo eſſe miniſtrorum genera, qui variis occupantur meritis, quae ſunt aequae neceſſaria. Alii quidem in Regis Aedibus commorantur; Regi adſtant, tamque quovis comitantur: alii vero ad maxima quaque per ditionem agenda, & procuranda illuc, citroque mittuntur. Hoc ipſum accidit in Aula Caeleſti, cum hoc tamen diſcrimine, quod haec duo officia ſimul inveniri poſſunt in iſſdem perſonis; quoniam, in Evangelio teſte, iidem Angeli, qui noſtri curam gerunt in terra, non ceſſant eſſe in Caelo coram Deo: Angeli eorum ſemper vident faciem Patris mei, qui in Caelis eſt. (Matth. 12.) Felicitas, qua perfruuntur, non prohibet quominus noſtris egeſtatibus ſubveniant; laudant, & benedicunt Creatorem, & creaturarum neceſſitatibus invigilant: In Caelo ſunt, ſimulque cum hominibus in terra conſervantur. Hinc ſi, ut beati Spiritus hic conſiderari poſſint in duabus hiſce functionibus, quae referuntur ad homines, quarum utraque exprimitur per nomen Angelorum, quod ex eorum officio, non autem ex illorum natura expreſſum eſt, ut S. Auguſtinus ait, & quod Nuntios, Legatos, Miſſosque ſignificat: quod S. Bernardus feliciter paucis expreſſit: Ulor utique, & nos ad nos, & noſtri ad te Angelos facit. Puri Spiritus iſti, ait ille, ſunt tui ſimiles, & noſtri: hoc eſt Nuntii ſunt hominum apud te, tuique apud homines legati. Auſtor Sermonum in omnia argumenta.

Noſtris, Auditores, quovis tempore injuſte licet hanc divinae Providentiae intentam fuiſſe, ipſam poſtquam creavit hominem opem ſuorum praefatiſſimum, vitam eſſe dereſtituſſe illum omnibus obnoxium injuriis, miſeris obrutum, omnibusque ſubjectum neceſſitatibus. Qui ex Philoſophis cauſam illius propugnandam ſuſceperunt, ad huius Providentiae Apologiam intuentur, ſatis eſſe arbitrati ſunt, aſſerere, huius homini datum fuiſſe rationem, ac ſpiritus patrem proſpicendo omnibus egeſtatibus ſuis, propulſando inimicorum impetus, & inveniendo ſalutarem malis omnibus medicinam: ſed certus ſum alios, qui hanc Dei Providentiam erga homines inſimulant, inceſſanter illam potius admiratores fuiſſe, ſi hae illis palam veritas innotuiſſet, quam aliqui tantum ſubodorati ſunt; ſcilicet illi nequaquam ſatis fuiſſe, homini immittere mentem rationabilem, quae intra nos eſt, & noſtri partem conſtituit, verum aliam etiam exteriorem nobis aſſignaviſſe oculatiſſimam aequae ac antiſtimiam, ut nihil praeterea conſpicere valeamus. Vident tantum abeſſe, ut nos dereliquerit Deus, ut conqueruntur, ſed plura nobis conceſſiſſe ſiſ, quae ne ſperare quidem auſi fuiſſemus. Quamobrem S. Bernardus ſe cohilere non poteſt, quin id cogitans exclamet: Domine quid eſt homo, qui innotuiſſiſſi eſt; aut quid opponit erga eum cor tuum? (Pſ. 143.) O Deus quid eſt homo, ut tantam illi curam ſuſcipias? Et quomodo meritis eſt, ut ad illius ſalutem opponeret cor tuum? Tibi ſatis non eſt ad nos miſiſſe Filium tuum, qui nobis eſſet exemplo; dediſſe nobis Spiritum ſanctum tuum, quo uteremur Magiſtro; niſi etiam beatis ſi Spiritibus hanc demandares provinciam, ut nos beatiſſimos adjuccerent? Idem.

Quamvis homo omnia debet bonitati Creatoris ſui, id minime verat, quominus Angelis debeat, qui tanta diligentia hoc perſungunt officio Nuntiorum Dei apud nos propter duos, vel tria praecleara beneficia, quae pertinent ad eam ſtatum, in quo in hac vita verſamur. Primum eſt, nos hic eſſe tamquam puſillos, qui cum ſimus filii Dei per gratiam, nondum noſtra felicitate perfruimur. Anhelamus ad Caeleſtem hereditatem, qua nobis promiſſa eſt, & quam expectamus: prima enim qualitas, quam gerimus ſecundum S. Paulum, qualitas eſt filiorum, qui jure naturae habere debemus tutores, & gubernatores ad inſtitutionem morum, & bonorum adminiſtrationem, donec per atatem ſe ipſos regere valeant: Quanto tempore haec parvulus eſt ſub tutoribus, & adjuccerit eſt. Tempus vite hujus vere tempus eſt infantiae noſtrae. Inſimi ſumus; parum nobis luminis eſt, parum Conſilii, & plura ſubimus pericula. Hoc autem tempore, S. Thomas ait in hae Apoſtoli verba, Cuſtodes Angeli ſunt perſonarum noſtrarum tutores, noſtrumque bonorum adminiſtratores. Noſtrum habita ratione Tutelares vocantur, & munere Praeceptorum ſunguntur, qui nos erudiant, qui nos noſtrum admonent officiorum, & nos urdiant, ut illis perſungamur; habita vero ratione bonorum vocantur adminiſtratores, qui in ſenſu nonnulli interpretantur illud S. Pauli verbum: Iſti ſunt adminiſtratores Spiritus, iſti, qui capiunt hereditatem ſalutis. Quatenus praecipit, eſſeſſent, ut curam geramus gratiarum Dei, qua fulgurum inſtar praetereant, quin ad illas animarum advertamus: nobis explicat, quid ſibi velit Deus, & quid a nobis requirit; & cum ille tacet, & in nos animadvertat ſubtrahit gratias ſuas, neque illas amplius generoſe largitur; tunc ſunt, S. Dionyſius inquit, divini ſcientiſ interpres

ſecretis exprobrationibus ſuis, nos de noſtra negligentia corripiant; nobisque ſingillatim dicant, quod unus illorum olim univerſo dicebat populo: Noluiſti audire vocem meam, & cur hoc feciſti? (Jud. 2.) Noluiſti audire vocem meam, & conſilia mea: quid feciſti reſuente illa? omnia perdidisti. Auſtor Sermonum in omnia argumenta.

Vos auditores nunquam audire voluiſtiſ vocem, & verba Angelorum exprobrantium? Dicite quaſo: quod conſilium ſequimini, cum in alea bonorum, & conſcientiae veſtrae iacturam facitis? cum volinet mancipatis libidini veſtrae? cum viciam juſtitiae deſeritis, quam vobis indignitaverit Deus? Quotiesque que audit vocem introrentem Angelorum loquentium.

Quod ad noſtra attinet bona, videmus leges tantam gerere curam rei oeconomicae puſillorum, ut jubent tutores reddere rationem illius aere proprio: Omnem rationem adhibere ſubveniendi puſillis, cum ad curam publicam pertinet, liquere omnibus volo: Magnus, inquit legiſlator. Sed lex haec pro hominibus irrogata nunquam melius, quam ab Angelis obſervata fuit. Quam rationem, & curam non habent eorum omnium quae poſſidemus? videlicet virtutum noſtrarum, meritum, gratiarum, ac ſtatus interioris animae noſtrae? Singula rationibus noſtris inferunt, bonas cogitationes, bona verba, bona opera, magna, levia, publica, ſecreta; eorum cauſas, intentiones, quae ne unum quidem eorum fallat. Orationis das operam? ne verbum quidem omittit, ſive ore proferas, ſive corde? Quoniam haec omnia ſua in Caelo mercedem ſunt habitura. Ergoſ elemoſynam, minimum recens & obolum? quia inde creſcit theſaurus tuus. Pergis ad Eccleſiam, Xenoſochia, carceres, noſcomia? Omnes greſſus tuos numerat; vigiliis, jejunia, actus Caritatis. Hi tituli ſunt quibus debetur haec hereditas. Fidelis iſte tutor omnia parat in depoſito. Lectioni vacas, meditationi, labori propter Deum? Hora, & momenta diligentiffime ad calculos referuntur; cumque adibus poſſeſſionem bonorum tuorum, rationem tibi reddidit eſt; ad id enim ipſe inſert in rationarium ſingula, eaque offert Deo, ut Raphael Angelus olim Tobiae dicebat: Quando orabas cum lacrimis, & ſepeliebas mortuos, abſendeſſasque per diem in domo tua, & noſte ſepeliebas, ego obuli orationem tuam Domino. (Tob. 12.) Auſtor Sermonum in omnia argumenta.

In lege veteri Sadducae alique nonnulli Haereticis omnino negarunt Angelos, & omnes Spiritus, ut in Actis Apoſtolorum ſcriptum eſt. Poſt annos centum, Baſilidiani docuerunt Angelos ab Angelis, non ſecus ac ab hominibus homines naſci per naturalem propagationem. In lege nova Tertullianus contra Marcionem diſputans tribuebat illis foſidam humanorum corporum ſubſtantiam; Origenes Platonem ſecutus corporeos eſſe arbitrabatur; Fauſtus Manichaeus ſibi fingebat exercitus Spirituum innumerabiliſ, quos ex Dei ſubſtantia genitos aſſerebat; & Proculus Philoſophos docebat inferiores Angelos filios eſſe Superiorem. Hos omnes errores demavit, & proſcriptiſ Eccleſiae per ideam, & deſinitionem, quam nobis adſtruxit horum beatorum Spirituum: videlicet Deum in ipſo ſaeculorum primordio ex nihilo eduxiſſe omnia creata, non corporea tantum, verum etiam ſpiritalia; videlicet inſinitam Angelorum multitudinem, qui juſtiter permanere coram throno divinae Majeſtatis, futuri tamquam Miniſtri in illius voluntatibus exequendis. Haec eſt Eccleſiae doctrina ingenti numero ſacrorum teſtimoniis confirmata, quorum alia eorum experimur potentiam, alia vigilantiam, alia denique in ope hominibus ſerenda ſolertiam. Ex pluriſ Auſtoribus.

Quin hoc in loco repetamus quidam eorum, quae de Angelis diximus in Concionatorum Bibliotheca, S. Gregorius Magnus loquitur de ordine, qui adſt in hac caeleſti Hierarchia, qui occurrunt etiam in S. Paulo, aliſque locis Scripturarum. S. Iguſtius Martyr eos omnes ſuis nominibus vocat. Eorum ſibi meminit S. Irenaeus in libris contra Haereticos. S. Clemens Alexandrinus in caput tertium Epistolae primae S. Petri, & animadvertit Apoſtolum hanc nominale ordines ſingulos ex qualibet Hierarchia. S. Athanaſius, S. Ambroſius, S. Hieronymus, & S. Auguſtinus fauſus de illis verba fecerunt (ut videre eſt apud Patrem Cotton pag. 64.) & apud S. Dionyſium, qui creditur eſſe Arographia pag. 37. Idem.

Deus nos adeo dilexit, ut ſingulis Angelum dederit nobis Cuſtodem adhibens incomprehenſibiliſ bonitate perfectiſſimas creaturas ſuas, & caeleſtes has mentes creatas ad ipſam contemplandum, eique inceſſanter ſervandam in Caelo, ut noſtram curam gerant. O immenſa Dei bonitas niſi minus, quam Aula ſuae Principem deputatis in cuſtodiam pauperis ſervi fui! Et, ut egregie S. Bernardus ait, nondum compositi voti, cum jam miſerit ad nos Filium tuum, nobis dederit Spiritum ſanctum ſuum, cumque nobis promiſerit perfru-

Angeli ſunt tutores, & curatores bonorum noſtrorum.

De natura Angelorum.

Senſus Deorum, & Deorum de exiſtentia, & vario munere Angelorum.

Devotio erga Cuſtodem Angelum, & in menſa Dei bonitas illam nobis concedentis.